

Sygn. akt II CSK 233/06

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 29 listopada 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Hubert Wrzeszcz (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

Protokolant Maryla Czajkowska

w sprawie z powództwa "A." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przeciwko "B." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 29 listopada 2006 r., skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 27 stycznia 2006 r., sygn. akt [...],

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powód „A.” Spółka z o.o. domagała się zobowiązania pozwanego - „B.” – Spółki z o.o. do złożenia oświadczenia woli obejmującego przeniesienie na stronę powodową własności oznaczonej w formie nieruchomości. Żądanie strony powodowej stanowiło konsekwencję skutecznego, jej zdaniem, odstąpienia od umowy sprzedaży wspomnianej nieruchomości (art. 491 § 1 k.c.). Sąd Okręgowy uchylił wyrok zaoczny uwzględniający żądanie powoda i oddalił powództwo. Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego stały się następujące rozstrzygnięcia faktyczne:

W dniu 30 września 2002 r. Spółka „A.” sprzedała pozwanej Spółce „B.” nieruchomość zabudowaną i położoną w K. przy ul. K. 17a (księga wieczysta – KW [...]). W umowie ustalono cenę sprzedaży i termin zapłaty ceny przez pozwanego. Cena ta nie została w terminie zapłacona. W dniu 17 listopada 2003 r. S.T. i B.J. (członkowie zarządu powodowej Spółki) sporządzili w formie pisemnej oświadczenie o odstąpieniu od umowy sprzedaży, a ponadto B.J., występując jako członek zarządu Spółki, upoważniła S. T. do złożenia w imieniu Spółki oświadczenia o odstąpieniu od umowy sprzedaży. Podpis na upoważnieniu złożono w obecności notariusza i został on poświadczony przez tego notariusza. W dniu 11 maja 2004 r. S.T. złożył w formie aktu notarialnego oświadczenie o odstąpieniu od umowy sprzedaży z dnia 30 września 2002 r. na podstawie art. 491 § 1 k.c. Nowo wybrany wiceprezes zarządu Spółki S.P. w dniu 22 marca 2005 r. złożył notarialne oświadczenie, że potwierdza wszystkie oświadczenia S.T. (prezesa zarządu), wyrażone w imieniu reprezentowanej Spółki w akcie notarialnym z dnia 11 maja 2004 r.

Sąd Okręgowy uznał, że powodowa Spółka nie odstąpiła skutecznie od umowy sprzedaży z dnia 30 września 2002 r., ponieważ zostały naruszone zasady łącznej jej reprezentacji (art. 205 k.s.h.). Sąd Apelacyjny podzielił tę ocenę Sądu pierwszej instancji. Dla przyjęcia prawidłowej reprezentacji Spółki w rozumieniu art. 205 § 1 k.s.h. niezbędne jest złożenie samoistnych oświadczeń woli przez dwóch

członków zarządu. Tymczasem oświadczenie drugiego członka zarządu S.P. z dnia 22 marca 2005 r. nie było jego własnym, indywidualnym i samoistnym oświadczeniem woli o odstąpieniu od umowy sprzedaży, lecz jedynie potwierdzeniem oświadczenia woli złożonego przez S.T. w dniu 11 maja 2004 r. Oznacza to, że w zakresie oświadczenia o odstąpieniu od umowy sprzedaży w ogóle nie działał zarząd powodowej Spółki. Przepis art. 39 k.c. nie przewiduje możliwości potwierdzania dokonanego przez jednego z członków zarządu oświadczenia zawierającego odstąpienie od umowy. Jednocześnie Sąd Apelacyjny stwierdził, że fakt złożenia przez członków zarządu prawidłowych oświadczeń w formie aktu notarialnego w dniu 7 lipca 2006 r., tj. już po wydaniu wyroku Sądu pierwszej instancji, nie ma waloru dowodowego dla niniejszego postępowania, a ewentualnie kwestia skuteczności tego oświadczenia może podlegać w odrębnym procesie.

W skardze kasacyjnej powoda podniesiono zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego tj. art. 133 § 3 k.p.c., art. 136 k.p.c., art. 168 k.p.c. w zw. z art. 380 k.p.c.; art. 479¹⁸ § 3 w zw. z art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej wskazywano na naruszenie art. 205 § 1 k.s.h. i art. 60 i 65 k.c. oraz broniono stanowiska, że członkowie zarządu powodowej spółki działali jako organ spółki i złożyli skuteczne oświadczenie o odstąpieniu od umowy sprzedaży nieruchomości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Nie można podzielić zarzutu naruszenia art. 479¹⁸ § 3 k.p.c. w zw. z art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. z tą motywacją, że strona pozwana w sprzeciwie od wyroku zaocznego w ogóle „nie podnosiła zarzutu bezskuteczności oświadczenia woli członków zarządu (strony powodowej) o odstąpieniu od umowy sprzedaży nieruchomości z dnia 30 września 2002 r.”. Przeczy temu sama treść sprzeciwu wniesionego przez samą stronę pozwaną (k. 154 akt) i sprzeciwu złożonego przez pełnomocnika tej strony (k. 149 akt), w których ogólnie kwestionowano jednak przyjęcie przez Sąd skutecznego odstąpienia przez powoda od wspomnianej umowy sprzedaży. Nie było zatem podstaw do twierdzenia, że Sąd pierwszej

instancji rozpoznał zarzut, którego strona pozwana w sprzeciwie od wyroku zaocznego w ogóle nie podnosiła.

Z wielu składanych w postępowaniu pism procesowych pełnomocnika strony pozwanej wynika to, że podawał on także adres do doręczeń (por. np. k. 95 akt), a w sprzeciwie od wyroku zaocznego bliżej umotywował wskazanie tego adresu (zamieszkanie w W. i sporadyczne pobyty w Zespole Adwokackim w P., k. 161 akt). Trafnie zatem przyjął Sąd Apelacyjny to, że wyrok zaoczny powinien być doręczony temu pełnomocnikowi nie na adres Zespołu Adwokackiego w P., ale właśnie na adres do korespondencji, wskazywany przez tego pełnomocnika w najpóźniej kierowanych do Sądu pismach procesowych. Nie było zatem podstaw do twierdzenia, że naruszone zostały art. 133 § 3 k.p.c. i art. 136 k.p.c. Wyrok zaoczny został doręczony pełnomocnikowi pozwanego zgodnie z postanowieniami tych przepisów.

Zarzut naruszenia art. 168 k.p.c. w zw. z art. 380 k.p.c. należy uznać za chybiony dlatego, że Sąd pierwszej instancji w ogóle nie rozstrzygał o przywróceniu terminu do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego. Postanowieniem z dnia 7 stycznia 2005 r. uchylił postanowienie o odrzuceniu sprzeciwu (na podstawie art. 395 § 2 k.p.c.) i umorzył postępowanie w przedmiocie wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu, wszczęte zarządzeniem z dnia 3 stycznia 2005 r. (k. 190 akt).

2. Podstawowe znaczenie w rozpoznawanej sprawie ma kwestia, czy powodowa Spółka skutecznie odstąpiła od umowy sprzedaży nieruchomości z dnia 30 września 2002 r. Negatywne stanowisko Sądu Apelacyjnego w tym zakresie wynika przede wszystkim z dokonanej przez ten Sąd interpretacji zasad reprezentacji łącznej spółki z o.o., określonych w art. 205 k.s.h. Chodzi mianowicie o sposób wykonywania takiej reprezentacji. Interpretując treść omawianego przepisu, Sąd drugiej instancji uczynił dwa podstawowe założenia. Po pierwsze, przyjął, że oświadczenia woli dwu członków zarządu powinny być złożone równocześnie. Po drugie, oświadczenia te powinny mieć charakter samoistny (samodzielny) w tym sensie, że niezbędne jest „wyartykułowanie woli przez każdego z członków zarządu, a nie jedynie potwierdzenie przez jednego z nich

oświadczenia woli złożonego przez drugiego”. W ocenie Sądu Apelacyjnego, oświadczenie drugiego członka zarządu (S.P. z 22 marca 2005 r.) nie było jego własnym, indywidualnym i samoistnym oświadczeniem woli o odstąpieniu od umowy sprzedaży, lecz jedynie potwierdzeniem oświadczenia złożonego wcześniej przez S.T.

Założenie pierwsze nie może być uznane za trafne. Współdziałanie dwóch członków zarządu w zakresie reprezentowania spółki z o.o. nie wymaga w zasadzie równoczesności składania oświadczeń woli przez dwóch członków zarządu, jeżeli z uwagi na przedmiot takich oświadczeń (indywidualizację czynności prawnej) i okoliczności składania tych oświadczeń, nie istnieją wątpliwości co do tego, że w danym wypadku chodzi o wspomniane współdziałanie. In concreto także oświadczenie jednego z członków zarządu, „potwierdzające” oświadczenie woli złożone już przez innego członka zarządu, mogłoby być traktowane jako samoistne oświadczenie woli i w konsekwencji – pozwalające przyjąć reprezentację łączną przewidzianą w art. 205 § 1 k.s.h. Rzecz bowiem w tym, jakie intencje kierowały członkiem zarządu składającym oświadczenie woli „potwierdzające” oświadczenie innego członka zarządu, jakie elementy poprzedniego oświadczenia woli objęte zostały takim potwierdzeniem i w jakich okolicznościach potwierdzenie zostało wyrażone (art. 65 k.c.).

Sekwencja różnych oświadczeń woli składanych przez pojedynczych członków zarządu w różnych okresach świadczyć może o tym, że Zarząd powodowej Spółki stale zamierzał odstąpić od umowy sprzedaży nieruchomości (od sporządzenia tzw. faktury korygującej z dnia 5 września 2003 r. do oświadczenia woli S.P. z dnia 22 marca 2005 r.). Sąd Apelacyjny akcentuje jedynie brak samodzielności tego ostatniego oświadczenia, a tymczasem istotniejsze znaczenie miałyby zestawienie treści oświadczeń złożonych w dniu 11 maja 2004 r. i 22 marca 2005 r. oraz poszukiwanie ich merytorycznego i funkcjonalnego związku. Bez próby takiego zestawienia za zbyt kategorię i zarazem przedwczesną należałoby uznać konstatację Sądu Apelacyjnego, że nie doszło jednak do skutecznego rozwiązania umowy sprzedaży przez powodową spółkę z racji naruszenia reguł dotyczących sposobu wykonywania reprezentacji łącznej (art.

205 § 1 k.s.h.). W tej sytuacji należałoby podzielić sformułowane w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia art. 65 k.c. i art. 205 § 1 k.s.h.

Należałoby wreszcie stwierdzić, że nade restrykcyjne jest stanowisko Sądu Apelacyjnego w zakresie dotyczącym wniosku o dopuszczenie dowodu z aktu notarialnego z dnia 7 lipca 2005 r. (k. 527 akt). W każdym razie dowód z tego dokumentu mógłby okazać się przydatny w świetle wspomnianych, trafnie wyeksponowanych zarzutów kasacyjnych.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).